

Tillsynsplan 2025–2026

Enligt alkohollagen, lag om tobak och tobaksliknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lagen om handel med receptfria läkemedel

Bräcke
kommun

Ånge
kommun

Innehåll

Sammanfattning	3
Utvärdering	3
Alkohol	4–7
Förebyggande tillsynsarbete	4–5
Inre tillsynsarbete	5
Yttre tillsynsarbete	5–6
Detaljhandel med folköl	6–7
Tobak och tobaksfria nikotinprodukter	7–9
Förebyggande och inre tillsyn	7–8
Yttre tillsynsarbete	8
Rökfria miljöer	9
Receptfria läkemedel	10
Förebyggande och inre tillsyn	10
Yttre tillsynsarbete	10
Övergripande mål för 2025 och 2026	11

Sammanfattning

Kommunen som tillståndsmyndighet har ansvaret att bevilja serveringstillstånd och är tillsammans med polisen ansvariga för tillsynen över serveringsställen med serveringstillstånd. Utöver detta bär kommunen ansvaret över tillsyn inom detaljhandeln där försäljning av folköl (2,26–3,5 %), tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter och receptfria läkemedel sker. Kommunen ansvarar för provning av tobakstillstånd samt anmälan om försäljning av folköl, tobaksfria nikotinprodukter och elektroniska cigaretter. Kommunen ansvarar även för tillsyn över rökfria miljöer.

Enligt 9 kap. 2 § ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ska ges till Länsstyrelsen. Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur på tillsynsarbetet med mätbara mål som går att följa upp.

Kommunens tillsynsansvar delas in i:

1. Förebyggande tillsynsarbete
 - I form av information, dialog och utbildningsinsatser för restaurangägare och personal.
 - Information och dialog med tillståndshavare och personal inom detaljhandeln.
2. Inre tillsynsarbete
 - En skrivbordstillsyn. Tillståndshavarens fortsatta lämplighet provas bland annat genom upplysningstjänst, kontroll av uppgifter från olika myndigheter och ekonomiskgranskning.
3. Yttre tillsynsarbete
 - Avser kontroll om restaurangens alkoholservering sker i enlighet med gällande tillstånd, lagar och regler genom kontroll på plats hos tillståndshavaren.
 - Att åka ut och kontrollera att tillståndshavaren bedriver detaljhandel i enlighet med lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter och lag om handel med receptfria läkemedel.
 - Att kontrollera rökfria miljöer.

Utvärdering

Varje år i januari görs en utvärdering och summering av föregående år som presenteras för bygg- och miljönämnden.

Alkohol

Alkohollagen (2010:1622)

Alkohollagen är en skyddslagstiftning med syfte att begränsa den skadliga användningen av alkohol, vilket kan handla om tidig alkoholdebut, berusningsdrickande och ordningsstörningar.

Servering av starköl, vin, spritdrycker och andra jästa alkoholdrycker får endast ske av den som innehar ett serveringstillstånd enligt alkohollagen utfärdat av kommunen. Detta ska kommunen därefter bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser efterföljs. Om olämpligheter upptäcks kan kommunen meddela en tillståndshavare en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning. Kommunen kan även under vissa förutsättningar återkalla ett serveringstillstånd.

Enligt 8 kap. 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iaktas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks. Som ett särskilt skydd för yngre finns även åldersgränser som ska bevakas.

Målsättningen vid tillsynsarbetet är att skapa ett gott samarbete mellan tillståndshavare och kommunen. Deras gemensamma intresse bör sammanfalla kring viljan att ha en god ordning på serveringsstället, att underåriga inte intar alkoholdrycker samt att alkohollagen efterföljs. Tillståndshavaren ska kunna ges vägledning kring detta och känna förtroende att vända sig till kommunens alkoholhandläggare med frågor gällande alkoholservering.

Av statistik framtagen 24 april 2024 framgår det att Bräcke kommun i dagsläget har 15 stadigvarande tillstånd för allmänheten och 2 stadigvarande gällande slutna sällskap. Ånge kommun har 14 stadigvarande tillstånd för allmänheten och 0 stadigvarande tillstånd för slutna sällskap.

Förebyggande tillsynsarbete

Förebyggande tillsyn skall arbeta med att förhindra överträdelser av alkohollagen. Den förebyggande tillsynen ska verka som ett sätt för kommunen att sprida kunskap till tillståndshavarna och hur de ska arbeta för att upprätthålla alkohollagens regler i sina verksamheter. Formerna för dialog och samverkan med livsmedelskontroll, polismyndigheten, Skatteverket med flera ska ske med syfte att öka effektiviteten i tillsynsarbetet.

I det förebyggande tillsynsarbete på bygg- och miljöförvaltningen för Bräcke och Ånge kommun genomförs bland annat informations- och utbildningsinsatser.

Den förebyggande tillsynen sker genom exempelvis:

- Rådgivning genom avtalad tid eller spontana besök hos alkohol- och tobakshandläggare.

- Utbildnings-/informationsinsatser för restaurangägare och personal utefter behov.
- Arbeta med metoden ansvarsfull alkoholservering (AAS). Delvis genom utbildning för krögare, restaurangpersonal och ordningsvakter.
- Utskick av information och nyhetsbrev.

Inre tillsynsarbete

Den inre tillsynen är av administrativ karaktär och granskar att verksamheterna samt dess företrädare fortsatt uppfyller alkohollagens krav även efter att tillstånd utfärdats. Uppgifter inhämtas från myndigheter som Kronofogden, Skatteverket och Polismyndigheten.

Den inre tillsynen i Bräcke och Ånge kommun utförs genom att

- Verksamheterna och personer med betydande inflytande i verksamheter med serveringstillstånd kontrolleras genom remissförfarande gällande personlig- och ekonomisk lämplighet.
- Granskning via upplysningstjänsten SYNA.
- Granskning av restaurangrapporter.

Regelbundet granska lokaltidningar, Facebookgrupper, hemsidor och sociala medier för att se över kommande evenemang och planera för den yttre tillsynen.

Yttre tillsynsarbete

Det yttre tillsynsarbete är ett tillfälle för dialog med verksamheterna. Där möjlighet ges att besvara frågeställningar samt att informera verksamheten om aktuella punkter för att verksamhetsutövaren ska nå upp till lagstiftningens krav.

Målsättning är att utföra yttre tillsyn på verksamheter med stadigvarande tillstånd till allmänheten minst en gång per år, samt på förekommen anledning. Tillsyn av verksamheter med yngre besökare prioriteras. För tillfälliga tillstånd till allmänheten är målsättningen att göra tillsyn på minst 50% med fokus på de större evenemangen. Gällande övriga tillstånd sker tillsynen slumpvis samt på förekommen anledning.

Vid den yttre tillsynen görs besök på serveringsställen för att se över att alkohollagen och de gällande serveringsbestämmelserna följs. Viktiga kontrollpunkter som ses över är exempelvis:

- Ordning och nykterhet
- Att alkohol inte serveras till minderåriga
- Att överservering inte sker
- Matutbudet
- Alkoholfria alternativ
- Priset på alkoholdrycker och alkoholfria alternativ
- Serveringsansvarig
- Marknadsföringen
- Att kunden får kvitto
- Personalliggaren

Handläggaren har en ambition att genomföra samordnad tillsyn med Polisen, samordnad tillsyn bör prioriteras vid större evenemang.

Vid nya tillstånd är målsättningen att göra en tillsyn på plats efter cirka två månader.

Tabell. 1 Tillsynsplan gällande serveringstillstånd

Typ av tillstånd	Frekvens yttre tillsyn	Frekvens inre tillsyn	Kommentar
Stadigvarande till allmänheten	Minst en gång/år samt på förekommen anledning.	Årligen	Fler tillsyner på verksamheter med unga besökare. Prioritera de som ej varit möjliga att tillsyna föregående år.
Tillfälliga till allmänheten	Minst 50% av de beslutade tillfällena	Prövning görs vid ansökan	Prioritera större evenemang, där besökare med lägre ålder förväntas närvara
Stadigvarande till slutet sällskap	Slumpvis samt på förekommen anledning	Årligen	
Tillfälliga till slutet sällskap	Slumpvis samt på förekommen anledning	Prövning görs vid ansökan	

Detaljhandel med folköl

Folköl avses öl med alkoholhalt som överstiger 2,25volymprocent men understiger 3,5volymprocent och benämns vid öl i alkohollagen. Verksamheter som bedriver detaljhandel med försäljning av folköl eller bedriver servering av folköl har en skyldighet att anmäla det till kommunen. Kommunen utövar sedan tillsyn enligt alkohollagen.

I Bräcke kommun finns det idag åtta verksamheter med försäljning av folköl och i Ånge finns det elva verksamheter med försäljning av folköl.

Tillsynsarbete

Här kontrolleras att alkohollagen efterlevs vid detaljhandel med folköl genom tillsynsbesök.

Tillsynsbesöken ska göras på samtliga försäljningsställen av folköl, minst en gång per år. Vidare skall fler tillsynsbesök göras på förekommen anledning.

Det flesta som säljer folköl säljer även tobak och dessa tillsynsbesök samordnas.

Vid tillsynsbesök granskas bland annat:

- Säkerställa att försäljningsstället har ett egenkontrollprogram som följs och är anpassat till verksamheten
- Se över att tydlig skyltning gällande 18årsgräns finns
- Hur personalen informeras om ålderskontroll och eventuell langning

Kontrollköp kan förekomma.

Tabell. 2 Tillsynsplan för detaljhandel med folköl

Typ av tillstånd	Frekvens yttre tillsyn	Frekvens inre tillsyn	Kommentar
Detaljhandel med folköl	Minst en gång/år samt på förekommen anledning.	Årligen i samband med inre tillsyn av tobakstillstånd	

Tobak och tobaksfria nikotinprodukter

Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088) och lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257).

Lag om tobak och liknande produkter samt lag om tobaksfria nikotinprodukter är en skyddslagstiftning med övergripande målsättning att skydda folkhälsan och minska tobakens medicinska skadeverkningar. Arbetet med att minska tobakskonsumtionen bland unga, främja tobaksavvänjning samt skydda från passiv rökning sker genom lagstiftning och tobakspreventivt arbete.

Verksamheter som bedriver detaljhandel med försäljning av tobak har en skyldighet att ansöka om tobakstillstånd kommunen. För försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållande samt tobaksfria nikotinprodukter krävs en anmälan till kommunen. Kommunen utövar sedan tillsyn enligt lag om tobak och liknande produkter och lag om tobaksfria nikotinprodukter.

I Bräcke kommun finns det i nuläget åtta verksamheter med försäljning av tobak och tobaksliknande produkter. I Ånge kommun finns det elva verksamheter med försäljning av tobak och tobaksliknande produkter.

Förebyggande och inre tillsyn

Förebyggande och inre tillsyn sker genom uppdaterade register över försäljningsställen, se över att grundvillkoren uppfylls, löpande lämna information till verksamheterna kring lagstiftningen och betydelsen av egenkontrollprogrammen. Det sker även genom samverkan med andra myndigheter.

Den inre tillsynen är av administrativ karaktär och granskar att verksamheterna samt dess företrädare fortsatt uppfyller lagens krav även efter att tillstånd utfärdats. Uppgifter inhämtas från myndigheter som Kronofogden, Skatteverket och Polismyndigheten.

Den inre tillsynen i Bräcke och Ånge kommun ska ske genom att

- Personer med betydande inflytande i verksamheter med serveringstillstånd kontrolleras genom remissförfarande gällande personlig- och ekonomisk lämplighet.
- Granskning via upplysningstjänsten SYNA.

Yttre tillsynsarbete

Yttre tillsyn görs för att följa upp att verksamhetens försäljning bedrivs enligt lag om tobak och liknande produkter samt lag om tobaksfria nikotinprodukter.

Viktiga kontrollpunkter som ses över vid tillsyn:

- Att det finns ett egenkontrollprogram och det är anpassat till verksamheten
- Det finns tydlig skyltning med information om åldersgräns
- Varornas exponering
- Marknadsföringen
- Märkning på tobaksvarorna, exempelvis varningstexter i enlighet med Folkhälsomyndighetens föreskrifter
- Lager ses över för att göra en bedömning om det finns illegal tobak

Det flesta försäljningsställen av tobak säljer även folköl, vilket föranleder till att denna typ av tillsyn i möjligaste mån ska samordnas.

Tabell. 3 Tillsynsplan för tobak och tobaksfria nikotinprodukter

Typ av tillstånd	Frekvens yttre tillsyn	Frekvens inre tillsyn	Kommentar
Detaljhandel med tobak	Minst en gång/år samt på förekommen anledning.	Årligen	
Detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter	Minst en gång/år samt på förekommen anledning.	Årligen i samband med inre tillsyn av tobakstillstånd	
E-cigarett	Minst en gång/år samt på förekommen anledning.	Årligen i samband med inre tillsyn av tobakstillstånd	

Rökfria miljöer

Bygg och miljöförvaltningen ska utföra tillsyn av rökfria miljöer enligt 6 kap. 2 § lag om tobak och liknande produkter. Genom att prioritera tillsyn av rökfria miljöer tar kommunen sitt ansvar och visar samhället att förbudet tas på allvar. Om det vid tillsynen framkommer rökning eller annan avvikelse följs tillsynen upp.

Tillsyn av rökfria inomhusmiljöer och utomhusmiljöer (inkl. entreér) inom barnomsorg och skola, ansvarar miljö- och hälsoskyddsinspektörer för. Tillsynen utförs i samband med annan hälsoskyddstillsyn enligt miljöbalken. Samma ansvarsuppdelning gäller för tillsyn av rökfria inomhuslokaler för hälso- och sjukvård som kommunen ansvarar för samt lokaler för gemensamt bruk av bostäder för service och vård, t.ex. äldreboenden, gruppboendestäder.

Vid tillsyn av rökfria miljöer kontrolleras främst:

- Rökning, eller uppgifter som visar på att rökning förekommer
- Skyltning om rökförbud
- Rutiner vid överträdelser av rökförbudet
- Skolans tobakspolicy, vid tillsyn på skolor

Tabell. 4 Tillsynsplan för rökfria utomhusmiljöer

Typ av verksamhet	Tillsynsfrekvens	När	Kommentar
Lekplatser och idrottsarenor 6 kap. 2 § 8–9 LTLP	vartannat år	2025, 2026	
Kollektivtrafik 6 kap. 2 § 10 LTLP	vartannat år	2026	Utomhusmiljöer i anslutning till kollektivtrafik, exempelvis tågplattformar
Entréer till allmänna lokaler 6 kap. 2 § 10 LTLP	vartannat år	2025, 2026	Restauranger utan serveringstillstånd inkluderas i denna kategori
Entréer till livsmedelsbutiker 6 kap. 2 § 10 LTLP	vartannat år, i samband med annan tillsyn	2026	I samband med tillsyn av tobak och folköl
Entréer till restauranger och uteserveringar 6 kap. 2 § 10 LTLP	vartannat år, i samband med annan tillsyn	2025, 2026	I samband med tillsyn av serveringstillstånd

Receptfria läkemedel

Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730).

Enligt lag om handel med vissa receptfria läkemedel tillåts vissa läkemedel att sälja i detaljhandeln. Läkemedelsverket är den myndighet med central tillsyn att lagen efterlevs, det är kommunerna som har det direkta ansvaret att kontrollera verksamheterna samt rapportera eventuella brister i hanteringen till Läkemedelsverket. Bestämmelserna avser säkerställa att läkemedelshanteringen sker på ett sätt att det inte skadar människor, egendom eller miljö.

Kommunen ansvarar för tillsyn gällande receptfria läkemedel som säljs i andra butiker än apotek. Läkemedelsverket har utformat en checklista att använda vid kontroll, vilket följer läkemedelsverkets föreskrifter och vägledning.

Förebyggande och inre tillsyn

Den förebyggande samt inre tillsynen handlar i detta område om att hålla uppdaterade register över försäljningsställen av läkemedel anmälda till Läkemedelsverket och att ha en kontinuerlig dialog med försäljningsstället gällande lagstiftning och egenprogrammets betydelse. Vid inre tillsyn begärs egenkontrollprogram in och granskas.

Yttre tillsynsarbete

Tillsyn vid försäljning av receptfria läkemedel bör i möjligaste mån ske i samband med tillsyn av folköl samt tobak, tobaksfria nikotinprodukter och e-cigarett. Tillsynen för verksamheter med försäljning av receptfria läkemedel planeras till minst en gång per år samt på förekommen anledning.

Vid tillsyn kontrolleras främst:

- Verksamhetens egenkontrollprogram, att det efterföljs samt är anpassat till verksamheten.
- Hur märkning och skyltning ser ut, bland annat gällande tydlig skyltning för 18årsgräns.
- Rutiner som finns för personalen att utföra ålderskontroll.
- Att läkemedlen exponeras och förvaras på ett lämpligt sätt.
- Att sortimentet överensstämmer i enlighet med Läkemedelsverkets föreskrifter.

I Bräcke kommun finns det idag sju verksamheter med försäljning av receptfria läkemedel och i Ånge kommun finns det tio verksamheter med försäljning av receptfria läkemedel.

Tabell. 5 Tillsynsplan för detaljhandel med receptfria läkemedel

Typ av tillstånd	Frekvens yttre tillsyn	Frekvens inre tillsyn	Kommentar
Detaljhandel med receptfria läkemedel	En gång/år samt på förekommen anledning.	Löpande	

Övergripande mål för 2025 och 2026

Målen ska mätas årligen och följas upp.

- Fullfölja tillsynsplanen och upprätthålla en god tillsynsrutin.
- Under januari månad varje år ska en utvärdering och summering av föregående år göras som presenteras för bygg- och miljönämnden.
- Tillsynerna ska protokollföras med en bra standard samt återrapporthera till verksamhetsutövaren
- I möjligaste mån planera för flera tillsynsbesök per tillsynsdag.